

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-40>

УДК 314.74

ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОЇ МІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ ДО ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

TRENDS OF CURRENT MIGRATION FROM UKRAINE TO TURKEY

П'ятковська Оксана Романівна

кандидат економічних наук,

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1859-4233>

Гойсан Вікторія Михайлівна

аспірантка,

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7310-3295>

Pyatkovska Oksana, Hoisan Viktoriia

International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations
of Lviv Polytechnic National University

У статті на основі аналізу різних статистичних даних розглянуто обсяги, динаміку, структуру та види міграції з України до Турецької Республіки протягом останніх років. Зокрема здійснено оцінку загальної чисельності українських мігрантів, міграційного сальдо, кількості та видів посвідок, виданих громадянам України для перебування на території Туреччини, а також продемонстровано динаміку отримання дозволів на працю, укладання шлюбів із громадянами Туреччини та угод про придбання нерухомості громадянами України на території Туреччини. Це дало можливість окреслити основні тенденції української міграції до Туреччини, а саме: зростання загальної кількості українців у Туреччині, домінування жіночої статі в гендерному розрізі та переважання міграції з метою створення сім'ї, що свідчить про ймовірне подальше домінування довготривалої міграції (або виїзду з метою постійного проживання) над тимчасовою.

Ключові слова: міжнародна міграція, дозвіл на працевлаштування, дозвіл на короткострокове перебування, сімейна посвідка на проживання, гендерний розподіл мігрантів.

В статье на основе анализа различных статистических данных рассмотрены объемы, динамика, структура и виды миграции из Украины в Турецкую Республику в последние годы. В частности, осуществлена оценка общей численности украинских мигрантов, миграционного сальдо, количества и видов удостоверений, выданных гражданам Украины для пребывания на территории Турции, а также продемонстрировано динамику получения разрешений на работу, заключения браков с гражданами Турции и соглашений о приобретении недвижимости гражданами Украины на территории Турции. Это позволило выделить основные тенденции украинской миграции в Турцию, а именно: рост общего количества граждан Украины в Турции, доминирование женского пола в гендерном разрезе и также преобладание миграции с целью создания семьи, что свидетельствует о вероятном дальнейшем доминировании долговременной миграции (или выезда из целью постоянного проживания) над временной.

Ключевые слова: международная миграция, разрешение на работу, вид на временное пребывание, семейный вид на жительство, гендерный распределение мигрантов.

The relevance of the analysis and study of Ukrainian migration to Turkey can be explained by several reasons. First of them is the global growth in number and intensity of international migration as well as the fact that in 2020 Ukraine ranked 8-th position among top migrant sending countries in the world (6.1 million people). So, Ukraine should be an object of migration studies as a source country of migrants among scholars. Secondly, the choice of the Republic of Turkey as a country of destination for Ukrainian migrants is actual primarily because, on the one hand, Ukraine today considers Turkey an important strategic partner, and on the other hand, there is a significant gap in the

existence of migration studies from Ukraine to Turkey. At the same time Turkey is usually viewed by most scholars as a migrant sending country to the EU or a buffer country for asylum seekers and refugees. Thus, the aim of this paper is to analyze the dynamics and types of current migration flows of Ukrainian citizens to the Republic of Turkey and outline its main trends. To reach the aim the authors of the article, based on the analysis of various data, consider the number, dynamics, gender structure, and types of migration from Ukraine to Turkey in recent years, in particular, the changes in total number of Ukrainian migrants, migration balance, number and types of residence and work permits issued to Ukrainian citizens in Turkey, as well as the number of marriages with Turkish citizens and agreements on real estate conducted by Ukrainian citizens in Turkey. The authors conclude that there is a permanent growth in the total number of Ukrainians in Turkey with the predominance of women over men in terms of gender and family migration (migration with the aim to start a family) in terms of migration type. Thus, there is a high probability that the number of Ukrainians with long-term residence permit or permanent residence status will predominate in future and the number of children born in Ukrainian-Turkish mixed marriages will increase. Therefore, the study of integration of Ukrainians in Turkey, the development of Ukrainian communities in this country, the formation of transnational Ukrainian-Turkish migrant networks and their potential impact on political and economic relations between the two countries may be the prospects for further research.

Keywords: international migration, work permit, short-term residence permit, family residence permit, migrants' gender distribution.

Постановка проблеми. Істотне зростання масштабів та інтенсивності світового обміну трудових ресурсів (згідно з даними ООН, чисельність міжнародних мігрантів у 2020 році сягнула 280 млн осіб [1]), а також активна інтеграція України до глобальних міграційних процесів (станом на 2020 р. кількість українських мігрантів у світі становила 6,1 млн осіб [1]) актуалізують дослідження її участі, визначення її ролі та особливостей міграції залежно від країни призначення. Вибір Турецької Республіки як об'єкта аналізу обсягів та динаміки української міграції зумовлено насамперед тим, що, з одного боку, Україна сьогодні розглядає Туреччину як важливого стратегічного партнера, а, з іншого боку, спостерігається значний брак уваги у вітчизняному суспільно-науковому дискурсі до проблематики міграції з України до цієї країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленню питань співробітництва в різних сферах між Україною та Туреччиною присвячені праці М. Воротнюк, М. Мхитарян, Р. Енверова, В. Побережного, Є. Габер; проблематику зовнішньої міграції з України та формуванням міграційної політики займаються вітчизняні вчені Е. Лібанова, У. Садова, О. Малиновська, О. Позняк, С. Пирожков, М. Шульга.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Україна сьогодні розглядає Турецьку Республіку як стратегічного партнера і свідченням цього є широка договірно-правова база (146 двосторонніх документів, які регулюють відносини практично в усіх сферах [2]), функціонування Стратегічної ради високого рівня між Україною і Туреччиною, (останнє засідання якої відбулося 10 квітня 2021 р. [3]) та завершилося підписанням спільної декларації

[4]), а також внесення Туреччини до переліку країн стратегічного партнерства в Стратегії національної безпеки України [5].

Тим не менше, попри спроби українських дослідників та політиків працювати у сфері розвитку двосторонніх насамперед політичних, безпекових та економічних відносин між Україною та Туреччиною, питання тенденцій сучасних міграційних потоків з України до Туреччини, формування українських громад та їхнього можливого впливу на подальші взаємини між обома країнами здебільшого залишаються поза їхньою увагою. У суспільно-науковому дискурсі переважають публікації, в яких розглядають Туреччину як країну-донор мігрантів або як країну-буфер у контексті європейської міграційної кризи та неконтрольованих потоків шукачів притулку (див., наприклад, [6; 7]), однак вивчення сучасної міграції з України до Туреччини мають надто фрагментарний характер і здебільшого торкаються питань міграції кримських татар після подій, що сталися в Україні 2013–2014 рр. (див., наприклад, [8]).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї публікації є здійснення аналізу обсягів, динаміки, структури та видів міграції громадян України до Турецької Республіки на сучасному етапі та окреслення її основних тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. За різними підрахунками та аналізами, обсяги міграції з України до Туреччини коливаються від 5,7 тис. осіб до 35 тис. осіб. Так, згідно з даними, які публікує Посольство України у Турецькій Республіці, кількість українців, які постійно або тимчасово проживають на території Туреччини становить 35 тис. осіб [9]. Однак Посольство не подає джерело цієї

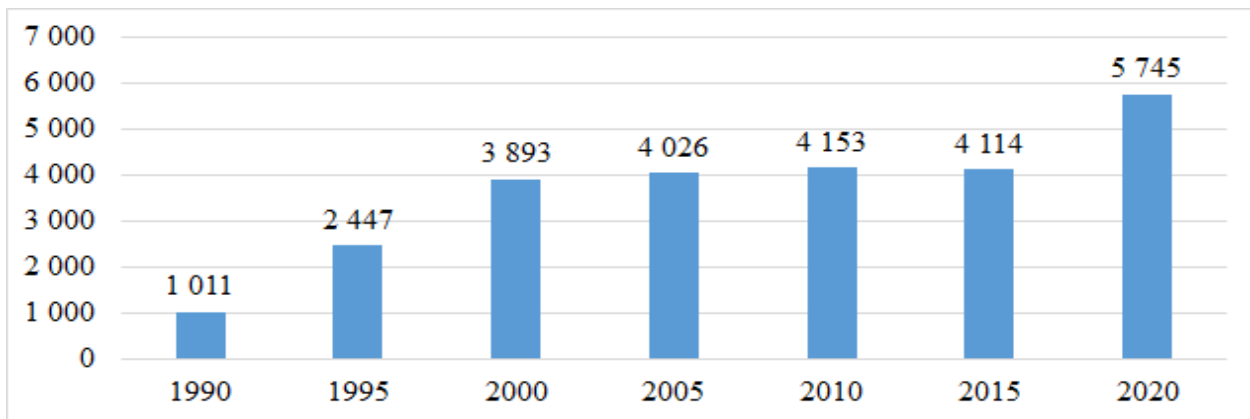

Рис. 1. Динаміка міграції з України в Туреччину, 1990–2020 рр., кількість осіб

Джерело: сформовано за даними [1]

інформації, а лише зазначає, що це – експертні оцінки. Натомість цифри Департаменту з економічних і соціальних питань ООН свідчать про те, що на території Туреччини станом на 2020 рік налічувалося 5745 мігрантів з України (рис. 1).

Водночас, згідно з даними Турецького статистичного інституту (TUIK), за результатами адресної системи реєстрації населення (ADNKS), станом на 2020 рік у Туреччині було зареєстровано 17505 українських мігрантів (у 2019 р. їх було 20228 осіб) [10].

Найнижчі показники чисельності українських громадян у Туреччині отримуємо, якщо розглядаємо кількість осіб, які перебувають на консульському обліку, зокрема у 2019 р. ця цифра становила 138 осіб [11].

Такі розбіжності в статистичних показниках можна пояснити насамперед різними методологіями та підходами до об'єкта оцінки, адже можна розглядати чисельність зареєстрованих мігрантів; тих, хто має посвідку на проживання; тих, хто перебуває на консульському обліку; приблизні оцінки осіб українського походження та ін. Складність підрахунку українців у Туреччині полягає в тому, що крім тих, хто має офіційну посвідку на проживання, є частина українських громадян, які також набули громадянство Туреччини. Ще один фактор, який ускладнює отримання точних даних, – візова лібералізація між Україною та Туреччиною, яка дозволяє перебувати українцям на території Туреччини строком до 90 днів протягом 180 днів без оформлення візи [12]. Тому існують також підрахунки різниці між кількістю українців, які в'їхали на територію Туреччини, та виїхали з неї. Так, зокрема, у 2019 році такий міграційний приріст становив майже 2,6 тис. осіб [13].

Зважаючи на різносторонність підходів у обчисленні загальної кількості українців у Турецькій Республіці, розглянемо детальніше деякі вибрані категорії українських мігрантів у цій країні та їхню гендерну специфіку.

Аналізуючи статистичні дані міграції з України до Туреччини в розрізі гендерних особливостей, ми помічаємо домінування жіночої статі: частка жінок серед українських мігрантів у 2020 р. становила 80% (рис. 2). Крім того, протягом всього аналізованого періоду питома вага осіб жіночої статі серед українських мігрантів у Туреччині постійно зростала (рис. 2).

Схожу тенденцію спостерігаємо, якщо аналізуємо гендерний розподіл українців у Туреччині за показником чисельності тих, хто в'їхав до цієї країни протягом останніх років: частка жінок серед них зростає від 75,9% у 2016 до 79,3% у 2018 р. [13; 14]. З точки зору міграційного сальдо громадян України до Туреччини в гендерному розрізі, жінки також домінують. Загалом питома вага жінок у сальдо міграції коливалася від 71,6% (2016 р.) до 99,2% (2018 р.) [13; 14].

Розглянувши статевий розподіл українських мігрантів у Туреччині, варто звернути увагу й на цілі їхнього перебування, що дозволить додатково охарактеризувати специфіку та виявити основні риси української міграції до цієї країни. Для цього спочатку зосередимося на типах дозволів на перебування, які передбачені законодавством Туреччини, та визначимо найпоширеніші серед українців.

Якщо іноземець планує перебувати в Туреччині понад 90 днів протягом періоду 180 днів, то він зобов'язаний оформити посвідку на перебування [15]. Загалом у турецькому законодавстві для іноземців передбачені такі типи дозволів, залежно від основних цілей:

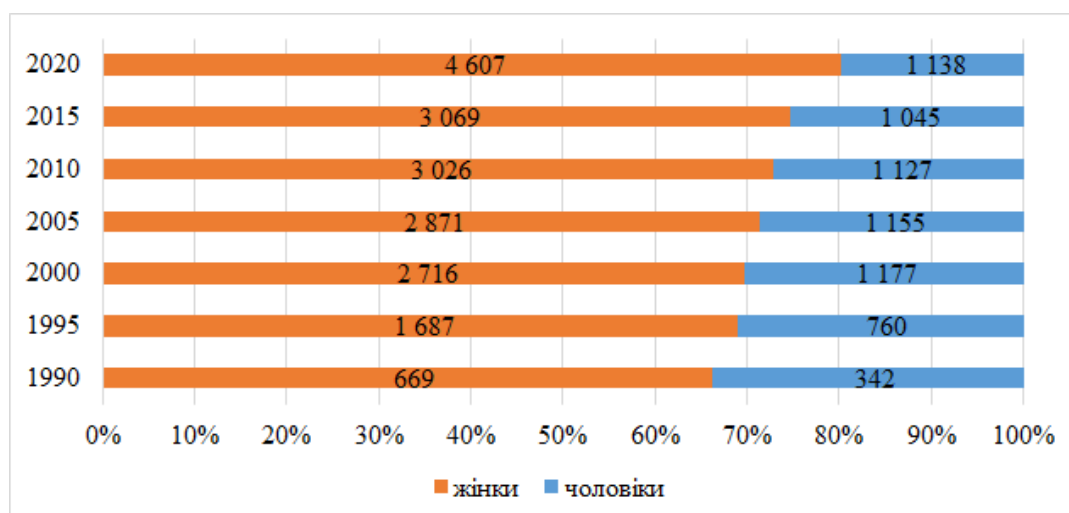

Рис. 2. Гендерний розподіл українських мігрантів, 1990–2020 рр., кількість осіб

Джерело: сформовано за даними [1]

1. Дозвіл на короткострокове перебування (short-term residence permit) – видається у випадках проведення наукових досліджень, володіння нерухомим майном у Туреччині, встановлення ділових і комерційних зв'язків, навчання на робочому місці, відвідування освітніх чи подібних програм у рамках програм студентських обмінів, наміру залишитися в туристичних цілях, лікування, участі в освітніх програмах, стажування, відвідування курсів турецької мови і т. ін.

2. Сімейна посвідка (family residence permit) – видається особам, які одружуються з громадянами Туреччини, а також їхнім дітям від попередніх шлюбів із громадянами інших країн.

3. Студентська посвідка (student residence permit) – видається іноземцям, які здобувають початкову та середню освіту й не отримали сімейну посвідку, а також студентам та аспірантам, які навчаються в закладах вищої освіти Туреччини.

4. Дозвіл на довгострокове перебування (long-term residence permit) – видається тій категорії іноземців, які постійно проживали в Туреччині не менше восьми років, що відповідає умовам, встановленим міністерством, а також біженцям та особам, що отримують додатковий захист і т. ін.

5. Гуманітарна посвідка (humanitarian residence permit) – стосується осіб, які перебувають у небезпеці чи стали жертвами надзвичайних ситуацій, а також іноземців, які незважаючи на рішення про депортацію, не можуть покинути Туреччину, очікують судових рішень і т. ін.

6. Посвідка для жертв торгівлі людьми (victim of human trafficking residence permit) – видається людям, які стали жертвами торгівлі людьми, або якщо є вагомі непрямі докази того, що вони могли постраждати [16].

Водночас підкреслимо, що для працевлаштування необхідно оформляти окрему візу, адже зазначені типи посвідок не дають можливості працювати. Натомість отримання дозволу на роботу замінює дозвіл на проживання [17].

Якщо взяти до уваги розподіл українських мігрантів за типами посвідок, то у 2020 р. найпопулярнішими серед українців була короткострокова (7839) і сімейна – 5438, дещо менше українців перебувало у зв'язку з навчанням – 336 (рис. 3).

Оскільки дозволи на короткострокове перебування в Туреччині включають в себе широкий спектр цілей і передбачають нетривале проживання на території цієї країни, можна припустити, що певна частка українських мігрантів не має наміру залишатися в Туреччині й буде повертатися до України, або ж переходити на інші типи посвідок чи отримувати дозвіл на працевлаштування. Та, на відміну від цієї категорії мігрантів, особи, які перебувають у Туреччині за сімейною посвідкою, переселяються на постійне проживання. Більш того, за три роки вони мають право подати заяву на отримання турецького громадянства [19].

У контексті розгляду типів посвідок на проживання важливо підкреслити, що серед українських громадян дедалі популярнішим стає

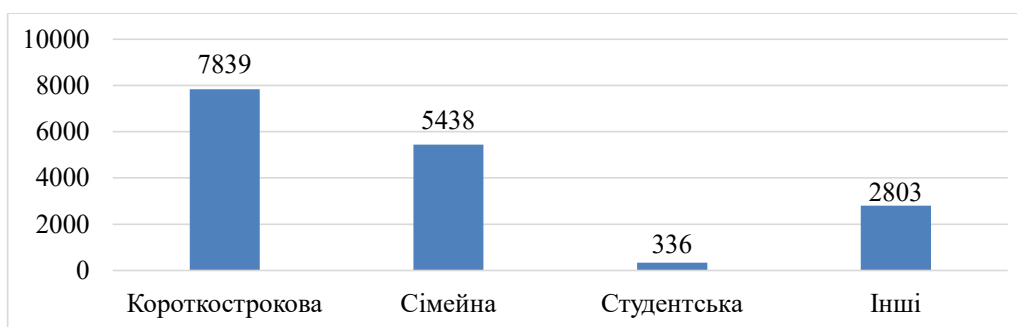

Рис. 3. Розподіл українських мігрантів за типами посвідок на перебування, 2020 р., кількість осіб

Джерело: сформовано за даними [18]

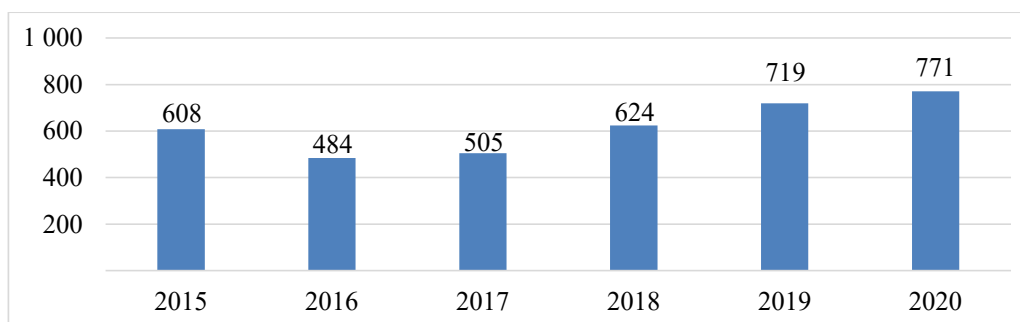

Рис. 4. Кількість укладених угод громадянами України на придбання нерухомості в Турецькій Республіці, 2015–2020 рр.

Джерело: сформовано за даними [20]

придбання турецької нерухомості (рис. 4), що теж може свідчити про ймовірне зростання чисельності українців, які розглядають Туреччину як країну довготривалої міграції або виїзду на постійне проживання. Загалом у 2021 році Україна посіла 12-те місце за кількістю укладених угод на придбання нерухомості іноземними громадянами в Турецькій Республіці [20].

Щодо сімейної міграції, то статистичні дані свідчать, що українські жінки частіше, ніж чоловіки, одружуються з представниками турецької національності (табл. 1). Цей факт майже відтворює загальні демогра-

фічні тенденції в Туреччині. Згідно з даними ТУІК, станом на 2020 р., 83,2% шлюбів у цій країні припадали на союзи турецьких чоловіків із жінками з інших країн (найчастіше із сирійками, азербайджанками, німкенями, узбечками, марокканками, росіянками, українками, киргизками, туркменками) [21]. Іншими словами, міжнаціональні шлюби є менш популярними серед туркенів, ніж турків. Тим не менш, за дванадцять років (період 2009–2020 рр.) на території Туреччини між українками/українцями й турками/туркенями всього було укладено понад 12 тис. шлюбів [21].

Таблиця 1

Кількість шлюбів, укладених громадянами України з громадянами Туреччини, розподіл за статтю, 2009–2020 рр.

	роки											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
чол.	— ¹	—	—	9	—	—	—	—	—	—	16	14
жін.	884	643	768	781	984	1059	1126	1097	1172	1407	1242	1038

Джерело: складено за даними [21]

¹ У зазначені роки кількість шлюбів, укладених між українськими чоловіками та громадянками Туреччини становила менше дев'яти, тому в статистичному звіті входила до значення «інші».

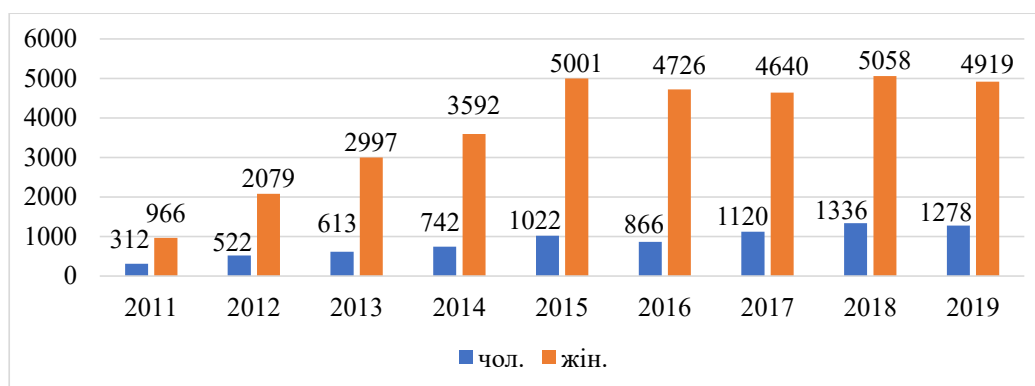

Рис. 5. Кількість виданих дозволів на працевлаштування для українців: розподіл за статтю, 2011–2019 рр.

Джерело: сформовано за даними [24]

Що стосується наявних посвідок сімейного типу, то станом на вересень 2021 р., Україна була третьою в Туреччині серед усіх країн після Азербайджану й Росії за їхньою кількістю. Чисельність українців, які отримали дозвіл, склала 6405 осіб. В азербайджанців і росіян – 11980 і 6723 відповідно [22]. У цьому контексті слід наголосити, що в змішаних шлюбах від громадян України в Туреччині за період із 2015 до 2020 р. народилося майже 6 тис. дітей [23].

Попри різноманіття типів посвідок на проживання, жодна з них не дозволяє оцінити кількість українців, які займаються трудовою діяльністю на території Туреччини. Для цього проаналізуємо статистику дозволів на працевлаштування, які були видані українцям у Туреччині. Загалом у 2019 р. українці отримали 20228 посвідок на проживання в Туреччині, зокрема 16438 – жінки і 3790 – чоловіки [10], серед яких 6197 становили дозволи на працевлаштування [24], тобто їхня частка склала 30,6%. Причому різниця між чоловіками й жінками несуттєва – 33,7% і 29,9% відповідно (4919 і 1278 посвідок). Статистичні дані свідчать, що до 2015 року кількість отриманих українцями дозволів на працю постійно зростала, проте від того моменту тримається приблизно в однаковому діапазоні – від 5,5 тис. до 6,4 тис. (рис. 5).

Оскільки доволі серйозною соціально-економічною проблемою в Туреччині є високий рівень безробіття серед місцевого населення, відповідно це відображається на її політиці щодо іммігрантів. За підрахунками Міжнародної організації праці (МОП), останніми роками

рівень безробіття в цій країні постійно збільшується і станом на 2020 р. сягнув показника 13,9% [25]. Тож обов'язковим критерієм для оформлення дозволу на роботу для іноземця є працевлаштування роботодавцем щонайменше п'ять осіб, які є громадянами Турецької Республіки [26]. Та незважаючи на це, кількість українців, які отримують дозволи на працевлаштування, залишається майже незмінною.

Висновки. Підводячи загальний висновок, слід наголосити, що міграція з України до Туреччини є важливим структурним елементом зовнішніх міграційних потоків з України, яка займає свої ніші у різних типах міграційних переміщень: трудова міграція, виїзд на постійне проживання, студентська мобільність. Основними її тенденціями є: зростання загальної кількості українських мігрантів до Туреччини, домінування жіночої статі у гендерному розрізі та міграції з метою створення сім'ї, що свідчить про ймовірне подальше переважання довготривалої міграції (або виїзду з метою постійного проживання) над тимчасовою. Усе це дає підстави прогнозувати збільшення чисельності українців у цій країні, а створення змішаних шлюбів – зростання кількості українських дітей та актуальність питання формування українських громад у цій країні. Тому перспективами подальших досліджень може стати вивчення інтеграції українців у Турецькій Республіці, розвитку української діаспори в цій країні, формування транснаціональних українсько-турецьких мереж за посередництва мігрантів і їхнього потенційного впливу на політичні та економічні взаємини обох країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. International migrant stock. *United Nations Department of Economic and Social Affairs*. 2020. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>
2. Договірно-правова база. *Посольство України у Турецькій Республіці*. 2020. URL: <https://turkey.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/dogovirno-pravova-baza>
3. Стратегічне партнерство України й Туреччини підкріплене реальними справами та перемогами – Володимир Зеленський. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/strategichne-partnerstvo-ukrayini-j-turechchini-pidkriplene-67925>
4. Спільна декларація Дев'ятого засідання Стратегічної ради високого рівня між Україною та Турецькою Республікою. *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-devyatogo-zasidannya-strategichnoyi-radi-67909>
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 / *Офіційне інтернет-представництво Президента України*. 2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
6. Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ, 2018. 396 с.
7. Заставна О. Міграційна політика ЄС у контексті безпеки країн Європейського Союзу. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 276–281. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.46>
8. Енверов Р. Передумови еміграції кримськотатарського народу внаслідок анексії Криму Росією. *Проблеми зовнішньої міграції України та інших пострадянських держав : матеріали засідання круглого столу*. Львів : Сполом, 4 квітня 2014. С. 49–51.
9. Українська громада в Туреччині. *Посольство України у Турецькій Республіці*. URL: <https://turkey.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/570-ukrajinci-u-turechchini>
10. The Results of Address Based Population Registration System, 2020. *Turkish Statistical Institute*. 2021. URL: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=The-Results-of-Address-Based-Population-Registration-System-2020-37210&fbclid=IwAR3iwMlvtpkmuLSYri_ROPK0GuXcmVHww_ZE8gJD14GJGjcW7eicWqRhsk
11. Міграційний профіль України за 2019 рік / *Державна міграційна служба України*. 2020. С. 94.
12. Перебування в Туреччині для громадян України та громадян інших держав. *Посольство Республіки Туреччина в Україні*. 2019. URL: <http://kiev.emb.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/360087>
13. International Migration Statistics, 2019. *Turkish Statistical Institute*. 2020. URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Göç-İstatistikleri-2019-33709>
14. International Migration Statistics, 2017. *Turkish Statistical Institute*. 2018. URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Göç-İstatistikleri-2017-30607>
15. Yabancıym ikametgah ve seyahat haklarımla ilgili bilgi almak istiyorum. *İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü*. URL: <https://www.egm.gov.tr/yabanciym-ikametgah-ve-seyahat-haklarimla-ilgili-bilgi-almak-istiyorum>
16. Residence Permit Types. *Directorate General of Migration Management*. URL: <https://en.goc.gov.tr/residence-permit-types>
17. Sıkça sorulan Sorular. *T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı*. URL: <https://www.csgb.gov.tr/uigm/sikca-sorulan-sorular/>
18. Статистика українців у Туреччині. *Український портал Туреччини «Ukr-Ayna»*. URL: <https://www.ukr-ayna.com/uk/diaspora/statistika-ukrainsiv-u-turechchini/>
19. 11 ways for turkish citizenship by process in Turkey 2020–2021. *Turkey iResidence. Foreigner Residence Services*. URL: <https://residencepermitturkey.com/turkey-investment-citizenship-foreigner>
20. House Sales Statistics, January 2021. *Turkish Statistical Institute*. 2021. URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=House-Sales-Statistics-January-2021-37465>
21. Marriage and Divorce Statistics, 2020. *Turkish Statistical Institute*. 2021. URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Marriage-and-Divorce-Statistics-2020-37211>
22. Residence permits. *Directorate General of Migration Management*. 2021. URL: <https://en.goc.gov.tr/residence-permits>
23. Birth Statistics, 2020. *Turkish Statistical Institute*. 2021. URL: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Birth-Statistics-2020-37229>
24. Yabancıların Çalışma İzinleri. *T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı*. URL: <https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/resmi-istatistik-programi/yabancilarin-calisma-izinleri/>
25. Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate) – Turkey. *The World Bank*. 2021. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=TR>
26. Turkey work visa and work permit ID Card application under employment procedures. *Turkey Residence Permit, Visa*. 2021. URL: <https://turkishresidencepermit.com/turkish-work-permit-visa-application-turkey>

REFERENCES:

1. United Nations Department of Economic and Social Affairs (2020). International migrant stock. Retrieved from: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>
2. Posolstvo Ukrainy u Turetskii Respublitsi – Embassy of Ukraine in the Republic of Turkey (2020). Dohovirno-pravova baza [Contractual and legal framework]. Retrieved from: <https://turkey.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/dohovirno-pravova-baza> (in Ukrainian)
3. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official website of the President of Ukraine (2020). Stratehichne partnerstvo Ukrainy y Turechchyny pidkriplene realnymy spravamy ta peremohamy – Volodymyr Zelenskyi [Strategic partnership between Ukraine and Turkey is backed by real actions and victories – Volodymyr Zelenskyi]. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/strategichne-partnerstvo-ukrayini-j-turechchini-pidkriplene-67925> (in Ukrainian)
4. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official website of the President of Ukraine (2020). Spilna deklaratsiia Deviatoho zasidannia Stratehichnoi rady vysokoho ravnia mizh Ukrainoiu ta Turetskoiu Respublikoiu [Joint Declaration of the 9th meeting of the High-Level Strategic Council between Ukraine and the Republic of Turkey]. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-devyatogo-zasidannya-strategichnoyi-radi-67909> (in Ukrainian)
5. Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official website of the President of Ukraine (2020). Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» vid 14 veresnia 2020 r. № 392/2020 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020 «On the National Security Strategy of Ukraine»]. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (in Ukrainian)
6. Ukrainske suspilstvo: mihratsiinyi vymir: nats. dopovid (2018) [Ukrainian society: the migration dimension. National report]. Instytut demografii ta sotsialnykh doslidzhen im. M.V. Ptukhy NAN Ukrainy – Institute of Demography and Social Studies of NAS of Ukraine. Kyiv, 396 p. (in Ukrainian)
7. Zastavna, O. (2021) Mihratsiina polityka YeS u konteksti bezpeky krain Yevropeiskoho Soiuzu [Migration policy of the EU in the context of security of the territories of the European Union]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i parvo – Entrepreneurship, Economy and Law*, 1, 276–281. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.46> (in Ukrainian)
8. Enverov, R. (2014) Peredumovy emihratsii krymskotatarskoho narodu vnaslidok aneksii Krymu Rosiiei. [Conditions for the emigration of the Crimean Tatars as a result of the annexation of Crimea by Russia]. *Problemy zovnishnoi mihratsii Ukrainy ta inshykh postradianskykh derzhav: materialy zasidannia kruhloho stolu* [Problems of external migration from Ukraine and other post-Soviet states: materials of the round table]. Lviv: Spolom, the 4th of April, 2014, pp. 49–51. (in Ukrainian)
9. Embassy of Ukraine in the Republic of Turkey – Posolstvo Ukrainy u Turetskii Respublitsi. Ukrainska hromada v Turechchyni [Ukrainian community in Turkey] (2018). Retrieved from: <https://turkey.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/570-ukrajinci-u-turechchini> (in Ukrainian)
10. Turkish Statistical Institute (2021) The Results of Address Based Population Registration System, 2020. Retrieved from: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=The-Results-of-Address-Based-Population-Registration-System-2020-37210&fbclid=IwAR3iwMlvtpIkmuLSYri_ROPK0GuXcmVHww_ZE8gJD14GJGjcW7eicWqRhsk
11. State migration service of Ukraine – Derzhavna mihratsiina sluzhba Ukrainy (2020) Mihratsiinyi profil Ukrainy za 2019 rik [Migration profile of Ukraine for 2019], p. 94. (in Ukrainian)
12. Posolstvo Respubliki Turechchyna v Ukraini – The Embassy of the Republic of Turkey in Kyiv (2019) Perebuvannia v Turechchyni dlia hromadian Ukrainy ta hromadian inshykh derzhav [Conditions of stay in Turkey for citizens of Ukraine and other countries]. Retrieved from: <http://kiev.emb.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/360087> (in Ukrainian)
13. Turkish Statistical Institute (2020) International Migration Statistics, 2019. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2019-33709>
14. Turkish Statistical Institute (2018) International Migration Statistics, 2017. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2017-30607>
15. İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü – Ministry of Internal Affairs, General Directorate of Security. (n.d.). Yabancıyım ikametgah ve seyahat haklarımla ilgili bilgi almak istiyorum [I am a foreigner, I want to get information about my residence and travel rights]. Retrieved from: <https://www.egm.gov.tr/yabanciyim-ikametgah-ve-seyahat-haklarimla-ilgili-bilgi-almak-istiyorum>
16. Directorate General of Migration Management (n.d.). Residence Permit Types. Retrieved from: <https://en.goc.gov.tr/residence-permit-types>
17. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı – Ministry of Labour and Social Security (n.d.). Sıkça sorulan Sorular [Frequently Asked Questions]. Retrieved from: <https://www.csgeb.gov.tr/uigm/sikca-sorulan-sorular/>

18. Ukrainskyi portal Turechchyny «Ukr-Ayna» – Ukrainian portal of Turkey «Ukr-Ayna» (2020) Statystyka ukrainsiv u Turechchyni [Statistics of Ukrainians in Turkey]. Retrieved from: <https://www.ukr-ayna.com/uk/diaspora/statistika-ukrainciv-u-turechchini/> (in Ukrainian)
19. Turkey iResidence. Foreigner Residence Services (2021) 11 ways for turkish citizenship by process in Turkey 2020 – 2021. Retrieved from: <https://residencepermitturkey.com/turkey-investment-citizenship-foreigner>
20. Turkish Statistical Institute (2021) House Sales Statistics, January 2021. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=House-Sales-Statistics-January-2021-37465>
21. Turkish Statistical Institute (2021) Marriage and Divorce Statistics, 2020. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Marriage-and-Divorce-Statistics-2020-37211>
22. Directorate General of Migration Management (2021) Residence permits. Retrieved from: <https://en.goc.gov.tr/residence-permits>
23. Turkish Statistical Institute (2021) Birth Statistics, 2020. Retrieved from: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Birth-Statistics-2020-37229>
24. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı – Ministry of Labour and Social Security (n.d.). Yabancıların Çalışma İzinleri [Work Permits for Foreigners]. Retrieved from: <https://www.csgb.gov.tr/istatistikler/calisma-hayati-istatistikleri/resmi-istatistik-programi/yabancilarin-calisma-izinleri/>
25. The World Bank (2021) Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate) – Turkey. Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=TR>
26. Turkey Residence Permit, Visa (2021) Turkey work visa and work permit ID Card application under employment procedures. Retrieved from: <https://turkishresidencepermit.com/turkish-work-permit-visa-application-turkey>